

Социалдык педагогдун башталгыч мектеп жашындагы балдар менен маектешүүсү

Социалдык педагогдор көбүнчө балдардын социалдык, психологиялык жана педагогикалык көйгөйлөрүнө туш болушат. Адистер башталгыч класстын балдар үчүн аныктаган эң негизги көйгөйлөр төмөнкүлөр болушу мүмкүн:

- мектепке ылайыкташуу;
- окуу жетишкендиктери;
- девианттык жүрүм-турум;
- ата-эне мамилеси;
- компьютердик оюндарга кумарлануу.

Ушул маселелердин бардыгы кийлигишүүнү жана бала менен сүйлөшүүдө атайын иштөө ыкмаларын колдонууну талап кылат. Башталгыч мектептеги социалдык мугалимдин ишинин негизги ыкмалары төмөнкүлөр:

Диагностикалык ыкмалар: байкоо, анкеталоо, сурамжылоо жүргүзүү, тест. Ушул ыкмалардын жардамы менен биз баланын көйгөйүнүн себептерин билсек болот.

Тарбия берүү ыкмалары: жүрүм-турумду калыптандыруу жана оңдоо ыкмалары, активдүүлүктү стимулдаштыруу. Бул ыкмалар баланын коомдогу туура эмес же терс жүрүм-турумун өзгөртүүгө мүмкүнчүлүк берет.

Социалдык-психологиялык ыкмалар: психокоррекциялык, ата-энелерге психологиялык кеңеш берүү, тренинг өткөрүү ыкмалары. Бул ыкмалар баланын психологиялык абалынын өзгөрүшүнө өбөлгө түзөт.

Баарлашуунун баскычтары:

1. Сүйлөшүүгө даярдануу этабы

Социалдык педагог бала жөнүндө маалымат топтоо үчүн диагностикалык ыкмаларды колдонот. Мугалимдерден, студенттерден, ата-энелерден сурамжылоо жүргүзсө болот, баланын жүрүм-турумун байкаса болот – бул

ыкмаларды колдонуу толугураак маалымат берет. Сүйлөшүү үчүн алдын-ала бөлмөнү, отургучтарды, столдорду, жарыктандырууну, сүрөт материалдарын, кийинчерээк баарлашууда керек боло турган оюндарды камдап алуу зарыл.

2. Байланыш түзүү

Балдар менен сүйлөшүүдө аты-жөнүн атап кайрылган оң. Сүйлөшөрдөн мурда баланы өзүнө тартуу керек. Сиз мындай деп айтасыңыз болот: "Ар бир адам суроолорго жооп бергенди көп жактыра бербейт деп ойлойм. Ошондуктан, келгиле, силер менен бирге өз жашообуздун сүрөтүн тартабыз, анан биз анын кызыктуу жана маанилүү жерлерин талкуулайбыз". Тажрыйба көрсөткөндөй, баарлашууну мындай жол менен түзүү балдардын тынчсыздануусун кетирип, аларды кызыктырат жана аларды чоңдор менен кызматташууга даяр кылат. Сүйлөшүүнү баштоонун башка ыкмаларын дагы колдонсоңуз болот. Балдарга ар дайым ыраазычылык билдирүү маанилүү, бул сиз жөнүндө оң имиджди калыптандырат. Бала менен сүйлөшүүдө аны менен бир деңгээлде болуу сунушталат, ортоңордо эч кандай тоскоолдук (стол же башка нерселер болбош керек), бири-бириңерге жакын, отургучка чалкалабай, жарым-жартылай отуруңуз. Жайбаракат, жумшак, ишенимдүү үн менен сүйлөңү, денеңиз жайлуу, колуңуз эркин абалда, ачык болушу керек.

3. Сурамжылоо, баарлашуу

Бул этапта социалдык педагогдун негизги милдети – баланын жашоо шарттары, анын жеке өзгөчөлүктөрүн, көйгөйлүү кырдаалдарга мамилесин, ушул кырдаалдарда анын реакциясынын мүнөздөмөлөрүн, ж.б. аныктоо. Баарлашуунун темасы боюнча максатка ылайыктуу жалпы ачык суроолорду колдонуу зарыл. Ачык суроолор жоопту түзүүнү сунуш кылат, мисалы, төмөнкү суроолуу сөздөр кирген сүйлөмдөр: "Кантип...?", "Эмне үчүн...?", "Кайда...?" Мисалы: Баладан "... , муну кандай түшүнөсүң?" – деп сурасаңыз болот. Ошондой жол менен баланын жашоосундагы окуялар жөнүндө жана аларга болгон мамилеси жөнүндө эркин сүйлөшүүгө түрткү түзүлөт. Аларга кошумча проективдик ыкмаларды колдонсоңуз болот – бул оюндар, сүрөт тартуу жана ар кандай тесттер аркылуу бала менен иштөөнүн жолдору. Мисалы, ата-эне менен баланын ортосундагы мамиле көйгөйү бар болсо, баладан “бактылуу үй-бүлөнү сүрөткө тартып берүүнү” сурансаңыз болот, андан кийин сүрөт боюнча суроолорду берсеңиз, бала өз

сезимдерин жана каалоолорун айтып, үй-бүлөсүндөгү мамилелер жөнүндө айтып берет. Ушул эле принцип боюнча, оюндарды колдонуп, баарлашууну жүргүзсө болот.

Маектешүүнүн максатына жараша балага таасир тийгизиш үчүн тарбиялоо жана социалдык-психологиялык ыкмалар колдонулат. Башкача айтканда, бала менен баарлашуу учурунда жүрүм-турум кандай болушу керектиги жана аны кантип өзгөртүү керектиги түшүндүрүлөт.

4. Жыйынтыктоо

Бул баскычта баланын сиз менен баарлашкандан кийин сезимдери кандай болгонуна көңүл буруш керек. Эгерде балада ыңгайсыздык же чыңалуу бар болсо, аларды жоюу керек. Баарлашуунун жыйынтыгын чыгарып, баланын андан аркы жүрүм-туруму, аракеттерине байланыштуу маселелерди талкуулап, ата-энеси жана класс жетекчиси менен биргеликте пландаштыруу жүргүзүлөт.

Маанилүү эскертүү! Балдардын абалынын себептери ар дайым эле алардын өздөрүнөн көз каранды эмес болгондуктан, алардын ата-энеси менен тыгыз кызматташуу, үй-бүлөлүк тренингдерди өткөрүү, ата-энелердин өз балдарынын муктаждыктары жөнүндө билимдерин кеңейтүүгө багытталган баарлашууларды өткөрүү, өз ара жаңы аракеттенүү көндүмдөрүн калыптандыруу, ошондой эле үй-бүлө жана мектептин ортосундагы байланышты активдештирүү маанилүү.

Колдонулган адабияттар:

1. Аксенова Л.Н. Атайын билим берүүдөгү социалдык педагогика: Орто педагогикалык билим берүү мекемелеринин студенттери үчүн окуу китеби. - М.: "Академия" басма борбору, 2001. – 192-б.
2. Баранова Л. Д. Мектептеги социалдык педагог (иш тажрыйбасынан) - Волгоград: Мугалим, 2008-ж.
3. Особенности форм и методов работы школьного социального педагога с учащимися начальных классов. // <https://studfile.net/preview/2238779/page:3/>